

Nr 30.

Av herr **Elofsson, Gustaf, m. fl.**, om utredning och förslag angående avskaffande av kvarlåtenskapsskatten.

Genom beslut av 1945 års riksdag infördes den s. k. kvarlåtenskaps-skatten. Denna skatteform har både vid sin tillkomst och senare varit mycket omstridd. Det ursprungliga förslaget till genomförande av denna skatt härledde sig från 1945 års skatteberedning, som motiverade det-samma med att det skulle innebära en uppskjuten förmögenhetsbeskatt-ning. Förmögenheterna redovisades mycket ofullständigt vid deklaratio-nerna, ansåg beredningen, och förmögenhetsskatten blev därigenom för låg. Samhället erhöll därigenom en fordran på förmögenhetsägarna, som lämpligen kunde indrivnas från det oskiftade dödsboet efter förmögenhets-ägarens frånfälle. Vidare anförde beredningen att de stora förmögenhe-terna kunnat uppstå endast därigenom att ägarna under livstiden åtnju-tit större inkomster än som kunde anses berättigat ur sociala synpunkter. Förslaget utsattes för hård kritik av flertalet remissinstanser, och i den allmänna debatten kring förslaget underströks särskilt att tankegången att förmögenhetsägarna hade en skuld till samhället var stötande för rättsmedvetandet. I den proposition till 1947 års riksdag, varigenom förslaget om kvarlåtenskapsskatt underställdes riksdagen, fann sig ock-så dåvarande chefen för finansdepartementet föranlåten att icke moti-vera skatten med argument av denna karaktär utan hänvisade till skattens behövlighet ur allmänna ekonomiska avvägningssynpunkter. Arvsbeskattningen kunde enligt departementschefens mening icke undan-tagas från den generella skärpning av skattetrycket i jämförelse med förkrigstiden, som han fann nödvändig.

Vid flera riksdagar har motionsledes framförts förslag om avskaffan-de av kvarlåtenskapsskatten, men dessa förslag har icke vunnit riksdag-ens bifall. I syfte att söka finna en framkomlig väg för kvarlåtenskaps-skattens avveckling hemställdes i motionen nr 5 i första kammaren vid 1952 års riksdag att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära utred-ning om avskaffande av kvarlåtenskapsskatten och att eventuellt som kompensation för inkomstbortfallet för statsverket härigenom en skärp-ning av arvsskatten på större förmögenheter skulle genomföras. Bevill-ningsutskottet avstyrkte även denna motion med en utförlig motivering, vari utskottet sökte gendriva den kritik, som riktats mot ifrågavarande skatteform. Skatten hade icke haft de skadliga verkningar på företag-

samhet och ekonomiskt framåtskridande som ofta hävdats, ansåg utskottet. Med hänvisning till den relativt korta tid under vilken skatten utgått ansåg sig utskottet dock icke kunna dra några mera säkra slutsatser av dess verkningar. Vidare hävdade utskottet med hänvisning till undersökningar, som gjorts av 1947 års riksdags bevillningsutskott, att jordbruket icke särskilt hårt drabbats av kvarlåtenskapsskatten. I fråga om svårigheterna att erlægga skattebeloppen framhöll utskottet att dessa beaktats genom utfärdandet av bestämmelser om rätt till anstånd med skattens erläggande och om möjlighet att till viss del betala skatten med skuldebrev och aktier. Skatten saknade inte heller enligt utskottets mening statsfinansiell betydelse. Under de båda närmast föregående budgetåren hade intäkterna av kvarlåtenskapsskatten uppgått till respektive 31,8 och 24,4 milj. kr. I nuvarande statsfinansiella läge kunde dessa skatteintäkter inte undvaras. Vidare framhöll utskottet att gränserna för skatteplikten föreslagits höjda i propositionen nr 213 till årets riksdag, vilket ytterligare skulle minska verkningarna av skatten, särskilt för jordbruket.

Vid fjolårets riksdag framfördes i de likalydande motionerna nr 37 i första kammaren och nr 48 i andra kammaren samma yrkanden som i motionen nr 5 i första kammaren vid 1952 års riksdag. I de nämnda motionerna framhöll motionärerna att de icke kunde dela 1952 års bevillningsutskotts uppfattning om kvarlåtenskapsskattens verkningar. Erfarenheterna hade visat att denna skatt utgör en hämsko på sparandet och företagsamheten. Med hänsyn till att jordbruket är en särskilt kapitalkrävande näring är det ofrånkomligt att skatten drabbar jordbruket särskilt hårt och relativt hårdare än andra näringar. En alltför stor skattebelastning kan leda till att gården efter ägarens fränfalle inte kan bevaras i släktens ägo, därför att en stor del av kapitalet måste lösgöras för att erlægga skattebeloppet. Om gårdar går på detta sätt ur släktens ägo kommer detta att få sociala konsekvenser av betänkelig art. Anstånd med betalningen eller rätt att erlægga viss del av skattebeloppet genom skuldebrev eller andra värdepapper löser ju ingalunda problemet, skatten måste i sin helhet förr eller senare betalas. Beträffande skattens statsfinansiella verkningar var det ju uppenbart att årliga intäkter om 20 à 30 milj. kr. inte kan ha någon nämnvärd betydelse, då statsbudgeten balanserar på belopp om många miljarder kronor. Det kan därför icke anses motiverat att bibehålla kvarlåtenskapsskatten ur statsfinansiella synpunkter. "Då kvarlåtenskapsskatten icke står i överensstämmelse med hävdvunnen rättsuppfattning och då den i praktiskt hänseende är otymplig, kan slutsatsen icke bli någon annan än att den bör avvecklas", hette det i motionerna. Ur både ekonomiska och sociala synpunkter vore en

skärpning av arvsbeskattningen att föredra framför ett bibehållande av kvarlåtenskapsskatten, ansåg motionärerna, som således höll fast vid tankegången i motionen vid 1952 års riksdag.

Bevillningsutskottet avstyrkte emellertid även dessa motioner. Det framhöll att förutsättningarna för kvarlåtenskapsskatten icke undergått sådana ändringar, att det motiverade ett annat ställningstagande från riksdagens sida än vad som skedde föregående år. Utskottet erinrade också om att den skattepliktiga förmögenheten höjts från 30 000 till 50 000 kr. och skatteskalorna justerats.

De skäl, som 1952 och i 1953 års motioner anförts för en utredning om kvarlåtenskapsskattens avveckling, äger alltjämt enligt vår mening full giltighet. Höjningen av gränsen för den skattepliktiga förmögenheten och justeringen av skatteskalorna har ingalunda röjt undan grunden för de principiella och praktiska invändningar, som riktats mot denna form av beskattning.

Med anledning av vad som sålunda anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag angående avskaffande av kvarlåtenskapsskatten och eventuellt, om så bedöms nödvändigt som komensation härför, en skärpning av arvsskatten på större förmögenheter.

Stockholm den 14 januari 1954.

G. Elofsson
i Vä.

Karl Persson. Fritiof Karlsson. Nils Theodor Larsson.